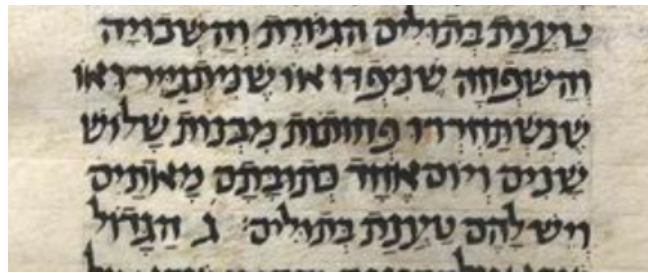

משנה

גמרא כתובות י"א.

מתני': הגירות והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולין.

גמ':

אמר **רב הונא** גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין.

מאי קמ"ל דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו

תנינא זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו.

מהו דתימא גוי בהפקירא ניחא ליה דהא קיימא לן דעבד ודאי בהפקירא ניחא ליה.

קמ"ל דהני מילי גדול דטעם טעם דאיסורא אבל קטן זכות הוא לו.

לימא מסייע ליה:

הגירות והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד

מאי לאו דאטבלינהו על דעת בית דין.

לא הכא במאי עסקינן בגר שנתגירו בניו ובנותיו עמו דניחא להו במאי דעביד אבוהון.

אמר **רב יוסף** הגדילו יכולין למחות

איתיביה אביי

הגירות והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים

ואי ס"ד הגדילו יכולין למחות יהבינן לה כתובה דאזלה ואכלה בגיותה.

לכי גדלה

לכי גדלה נמי ממחייא ונפקא

כיון שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות.

מתיב רבא

אלו נערות שיש להן קנס הבא על הממזרת ועל הנתינה ועל הכותית ועל הגירות ועל השבויה ועל השפחה

שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד יש להן קנס

ואי אמרת הגדילו יכולין למחות יהבינן לה קנס דאזלה ואכלה בגיותה.

לכי גדלה

לכי גדלה נמי ממחייא ונפקא

כיון שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות.

אביי לא אמר כרבא התם קנסא היינו טעמא שלא יהא חוטא נשכר.

רבא לא אמר כאביי כתובה היינו טעמא שלא תהא קלה בעיניו להוציאה.

גמרא גיטין י"א:

מתני':

האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהן יחזור דברי ר"מ.

וחכ"א בגיטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו.

שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי.
אמר להם והרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו
אמרו לו מפני שהוא קניינו.

גמרא גיטין י"ב:

תניא א"ר אלעזר אמרנו לו למאיר והלא זכות הוא לעבד שיוצא מתחת ידי רבו לחירות
אמר לנו חוב הוא לו שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה
אמרנו לו והלא מה אם ירצה שלא לזונו ושלא לפרנסו רשאי.
אמר לנו ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל אבל אשה
חוב הוא לה שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות.
מאי קאמרו ליה ומאי קא מהדר להו
ה"ק להו השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה.
וכי תימרו אי בעי זריק ליה גיטא ופסיל ליה שביק ליה ועריק ואזיל לעלמא (י"ג).
ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלים בתרומה וזה אינו אוכל.
שפיר קאמר להו
אמר רבא היינו דקא מהדרי ליה במתני' מפני שהוא קנינו דאי בעי שקיל ארבעה זוזי מישראל ופסיל ליה כל
היכא דאיתיה.
ולרבי מאיר תינח עבד כהן עבד ישראל מאי איכא למימר
אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני שמפסידו משפחה כנענית.
אדרבה הרי הוא מתירו בבת חורין
עבדא בהפקירא ניחא ליה זילא ליה שכיחא ליה פריצה ליה.

גמרא סנהדרין ס"ח:

דאמר רבה קטן אינו מוליד שנא' {במדבר ה':ח'} אם אין לאיש גואל וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל.
אלא בגזל הגר הכתוב מדבר ואמר רחמנא איש
איש אתה צריך לחזור עליו אם יש לו גואלין ואם לאו
קטן אי אתה צריך לחזור עליו בידוע שאין לו גואלין.

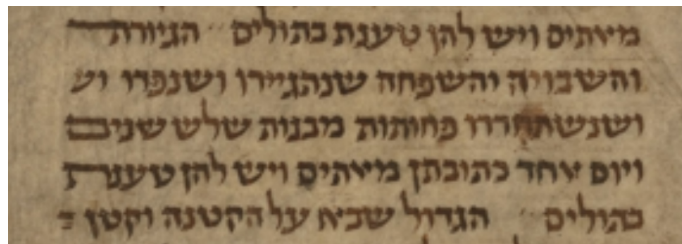
קידושין מב, א

א"ר נחמן אמר שמואל: יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם, בית דין מעמידים להם אפוטרופוס ובוררים להם
חלק יפה, ואם הגדילו - יכולים למחות; ורב נחמן דידיה אמר: אם הגדילו - אינם יכולים למחות, דא"כ, מה כח
בית דין יפה.

נוסח המשנה

ריטב"א כתובות י"א.

הא דקתני הגיורת ולא קתני הכותית או הנכרית כדקתני השבוי' והשפחה דכיון שכבר נתגיירה לא בעי
למקרייהו בשם כותית שהוא גנאי
והא דקתני שנפדו ונתגייירו ונשתחררו ולא נקט להו לפום חשיבותיה דגיורת חביבה ליה שנכנסה תחת כנפי
השכינה ובתר הכי קתני לפום קדימת תקונם ואשמועי' דפדיון שבויים קודמת לגיורת נכרית וגיורת נכרית
קודמת לשחרר שפחה וטעם נכון יש בדבר

תוספות כתובות י"א.

מטבילין אותו על דעת ב"ד משום דזכות הוא –

ותימה דהא זכייה הוי מטעם שליחות דכיון דזכות הוא לו **אנן סהדי** דעביד ליה שליח כדמוכח בפ"ק דב"מ (דף יב.) גבי חצר משום יד איתרביא ולא גרע משליחות וא"כ היאך זכין לקטן והלא אין שליחות לקטן כדאמרין באיזהו נשך (שם עא:). ועוד דאכתי עובד כוכבים הוא ואמר' התם דקטן דאתי לכלל שליחות אית ליה זכייה **מדרבנן** עובד כוכבים דלא אתי לכלל שליחות אפילו זכייה מדרבנן לית ליה

ונראה לר"י דהכא נמי דזכין לו **מדרבנן** כדאמרין התם דקטן אית ליה זכייה מדרבנן ואע"ג דאכתי עובד כוכבים הוא הא אתי לכלל שליחות א"נ כיון דבהך זכייה נעשה ישראל הוה ליה כישראל גמור לענין זכייה וא"ת היכי הוי גר מדרבנן ושרינן ליה בבת ישראל וקידושי קידושין הא מן התורה עובד כוכבים הוא וי"ל דקסבר כמ"ד בהאשה רבה (יבמות דף פט:). דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה וכי פריך מאי קמ"ל הוה מצי לשנויי קמ"ל דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה וחד מתרי טעמי נקט

והא דאמר' בריש בן סורר (סנהדרין דף סח: ושם) גבי גזל הגר אם אין לאיש גואל איש אתה צריך לחזר אחריו אם יש לו גואל אבל קטן אי אתה צריך לחזר אחריו כו' משכחת לה גר קטן מן התורה במעוברת שנתגיירה כדאמר' בפרק הערל (יבמות דף עח. ושם) עובדת כוכבים מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה והוי גר מן התורה דישראל גמור הוא ואית ליה ממון מן התורה כגון שירש את אמו ואי אתה צריך לחזר עליו שאין לו יורשין שאינו מוליד ואחיו מן האם אין יורשין אותו

ולפי ספרים דגרסינן בב"מ (דף עא:). זכייה מיהא אית ליה ולא גרס מדרבנן ניחא דמצי למימר דאית ליה זכייה מן התורה ועובד כוכבים קטן כיון דבא להתגייר חשבינן ליה כישראל קטן ואע"ג דזכייה הוי מטעם שליחות ואין לו שליחות מן התורה ה"מ בדבר שיש בו קצת חובה כגון להפריש תרומתו דשמא היה רוצה לפוטרה בחטה אחת או שמא היה רוצה להעדיף אבל **הכא שזכות גמור הוא לו יש לו שליחות.**

מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא ניחא ליה – ואע"ג דרבנן פליגי אר' מאיר בפ' קמא דגיטין (דף יג. ושם) ולית להו טעמא דבהפקירא ניחא ליה ה"מ גבי עבד שאינו חושש בהפקירא שמפקיע עצמו מן השעבוד אבל גבי עובד כוכבים שאינו משועבד ניחא ליה בהפקירא וכן נראה דאי לא תימא הכי היכי מייתי סייעתא מההוא דגירות דלמא רבנן היא דאפילו בגדול לית להו בהפקירא ניחא ליה.

אבל קטן זכות הוא לו – והא דתנן בפרק קמא דגיטין (ג"ז שם) האומר תנו גט זה לאשתי ושיחרור זה לעבדי רצה לחזור בשניהם יחזור דברי רבי מאיר היינו בעבד גדול דבקטן מודה רבי מאיר דזכות הוא לו דלא ניחא ליה בהפקירא כדאמרין הכא משום דלא טעים טעמא דאיסורא א"נ איירי אף בעבד קטן וכגון שהוא של כהן דחוב הוא לו שיצא לחירות לפי שמפסידו מלאכול בתרומה.

לכי גדלה – וא"ת והלא כבר גדולה היא שהיא נערה כיון שהיא בת קנס **ומפרש ר"י לכי גדלה ונהגה מנהג יהודית.**

תוספות סנהדרין ס"ט.

וא"ת והיאך נתגיר כי אמרין נמי דקטן אית ליה זכייה מדאורייתא ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים אמרין באיזהו נשך (ב"מ דף עב.) דכיון דלא אתי לכלל שליחות לית ליה זכייה אפי' מדרבנן ומיהו הא לאו קושיא היא דא"כ תיקשי לן כל גרים היאך מטבילין אותן אלא כיון דזכיותו וידו באין כאחד שאני אבל אי קטן לית ליה זכייה מדאורייתא ודאי קשה היאך נתגיר

וי"ל כגון שנתגיירה אמו כשהיא מעוברת כדאמרי' בפרק הערל (יבמות דף עח. ושם) אשת עובד כוכבים מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה ואפשר השתא דאחרי כן יורש את אמו ומיהו קשה מההיא דפ"ק דכתובות (דף יא. ושם) דאמרי' גר קטן מטבילין אותו ע"ד ב"ד ולכל מילי חשיב גר להתירו בבת ישראל וקידושו קדושין ובניו חולצין ומייבמין ולכל מילי דאורייתא ולא משמע שיהא מטעם די ש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה חדא דה"מ בשב ואל תעשה והאי קום עשה הוא ועוד מדפריך מאי קמ"ל תנינא זכין לאדם שלא בפניו

ונראה דזכייה דגירות לא דמי לשאר זכיות דמה שב"ד מטבילין אותו אינם זוכין בעבורו אלא הוא זוכה בעצמו ובגופו שנעשה גר ונכנס תחת כנפי השכינה

והא דפריך בכתובות (שם) תנינא זכין לאדם שלא בפניו ומשני מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא ניחא ליה היינו משום דאם היתה חובתו לא היה לב"ד להתמצע להכניס גופו בדבר שיש לו חובה ואפילו בתינוק דלאו בר דעת חשיב גר מדמייתי מקטנה פחותה מבת שלשה שהזכייה בעצמו הוא כדפרישית שהמילה והטבילה בגופו וגם מצינו שאבותינו נכנסו לברית במילה וטבילה והרצאת דמים וכמה קטנים היו בשעת מתן תורה ובפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עד.) אמר ר"ש דגירות שנתגיירה פחותה מבת שלש כשירה לכהונה שמרעו בתוליה בישראל ומייתי ראייה מדכתיב בשלל מדין וכל הטף בנשים וגו' והרי פנחס היה עמהן ואע"ג דאמרין בכתובות (דף יא.) הגדילו יכולין למחות הא אמרין דכשגדלו שעה אחת ולא מיחו שוב אין יכולין למחות דמועיל להו מילה וטבילה של קטנות שהיתה בגופם ואין חסירים אלא קבלת מצות ומתוך שגדלו ולא מיחו היינו קבלה.

לריטב"א כתובות י"א.

גמרא אמר רב הונא נכרי קטן וכו' פירש רש"י ז"ל שהביאו אותו אביו ואמו לגירו לב"ד אף על פי שלא נתגירו הם ואף על פי שאינו בן דעת מטבילין אותו ע"ד ב"ד וכ"ש כשיש לו דעת והוא בא מעצמו להתגיר ולאפוקי כשאין לו דעת ואין אביו ואמו מביאין אותו לב"ד אין מטבילין אותו אע"ג דגר בעלמא בעינן שיודיעהו קלות וחמורות ההוא למצוה ולא לעכב והכא דלאו בר הודעת הוא אינו מעכב

והא דנקט מטבילין ולא נקט מלין י"א דנקט מה דשייך אפילו לנקיבות א"נ דנקט גירות דקי"ל מל ולא טבל כאלו לא מל ותו טבילה ליתא כי גדול וידע למחויי ואפ"ה עולה לו וכ"ש מילה שהוא את עולם קיים אלא כשיגדיל ולא ימחה

ויש שפירשו שאין גירו' זה אלא מדבריהם ואין סומכין לדונו כישראל אלא לענין יין נסך וכל שהוא מדרבנן אבל לענין שחיטה שהוא מדאורייתא וכן לענין שאר דברים אין סומכין עליהם ואם קדש בת ישראל ובא אחר וקדשה צריכה הימנו גט ונדע דהא קיימא לן שאם הגדילו יכולים למחות ופירש רש"י ז"ל שיכולים למחות וחוזרים למפרע נכרים גמורים ולא הוי כמומר שחוזר לסורו דהוי כישראל מומר וה"נ דייק לישנא דיכולים למחות וא"כ היאך נסמוך עליהם בשל תורה היום או מחר יחזור בו נמצא נכרי גמור למפרע וישראל אוכל נבילות גמורות על ידו וא"א יוצאה בלא גט וכ"כ רבותי בעלי התו' ויש שהקשה ע"ז והא אמרי' לקמן ואס"ד הגדילו יכולים למחות יהיבנא לה כתובה ואזלה ותיכל בגיותי' ופרקי' לכי גדלה ומשמע דקמי דגדל' אז נסיבה לישראל ומסתמא נבעלה לו שהכל יודעים כלה למה נכנסה לחופה ואמאי והא איכא משום לא תתחתן בהם ומסתברא דהא ל"ק דהא קיימא לן דבגירות הוא דאית להו חתנות וכל כמה דלא מגיירי ליכא משום לא תתחתן בהם וליכא אלא סתמא איסורא דרבנן.

ומ"מ אין שיטה זו נכונה דא"כ ה"ל לפרושי לתלמודא ולא למנקט סתמא והכא פרכי' מאי קמ"ל הא וודאי דהו' גר מדאורייתא וסומכין עליו לכל דבר כיון דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו מן התורה וקא אמרת ניחוש שמא ימחה י"ל **כיון שנתחייב בקטנותו והורגל בתורת ישראל הקדושה ומסתמא לא יסור ממנה מלתא דלא שכחי שימחה** ולמלתא דלא שכחי לא חיישין לה אפי' מ"ד מדאורייתא

ויש שסוברים להביא ראייה דגירות קטנה מדאורייתא דכתיב גבי הגר ואם אין לאיש גואל להשיב אליו האשם ואמר בסנהדרין איש אתה מוצא לחזור עליו אם יש לו גואל אבל קטן אי אתה צריך להחזיר אחריו אם יש לו גואל אלמא משכחת לה גר קטן מן התורה או שגירורה על דעת ב"ד או שנתגירו בניו ובנותיו עמו ועוד אנשי מדין דכתיב וכל הטף בנשים החיו לכם ואמר התם מדכתיב החיו לכם דגירות פחותה מבת ג' ויום א' כשיר' לכהונה וכ"ת התם מסתמא ניח' להם כדי שלא יהרגו' הא ליתא דהא בלא"ה יכולים להחיותן לעבדים ולשפחות תו דתימא הוא דליהוי כי הגדילו יכולים למחות הודעה בקטנה לאו הודעה ואפ"ה גירום גירות ולא נהירא דא"כ מסתייע ליה לר"ה אע"ג דקמייתא איכא לאוקמי בגר שנתגירו בניו ובנותיו עמו הא בתרייתא דנשי מדין ליכא לאוקמי בהכי שכולן נהרגו חוץ מן הטף והנכון דמהכא ליכא ראייה כלל דקמייתא איכא לאוקמי בשפחה מעוברת שנתגירה דכ"ע עלתה לו טבילת אמו וה"ל כגר דעובר ירך אמו הוא ובה משכחת גר קטן ואידך דמדין מיירי שהביאם ממדין פחותה מבת שלש שנים ויום אחד והגדילו' בישראל וגירום והני הוא דכשירות לכהונה והיינו דלא מסייעין מיניה לרב הונא ומ"מ עיקר הדין נראה אמת שהוא גר גמור מן התורה כך נראה לי וכן דעת הרמב"ם ז"ל:

מאי קמשמע לן דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו תנינא זכין לאדם שלא בפניו. פי' **וההיא אפילו בקטן היא ואפילו מדאורייתא, דזכייה לאו מדין שליחות הוא שאין שליחות לקטן וכדאמרינן בפ"ב דקדושין (מ"ב א')** מנין שזכין לאדם מן התורה דכתיב נשיא אחד ממטה תקחו לנחול את הארץ וכדפירשתי התם, וה"נ מוכח מהא דהכא דפרכינן מינה להדיא להאי דהוי קטן, וא"ת והא גוי אפילו היה גדול אין לו זכייה מן התורה מיהת לדברי הכל וכדאיתא בפרק איזהו נשך (ע"א ב'), תירצו בתוספות דהכא גירותו וזכייתו באין כאחד כההיא דאמרינן במסכת גיטין (ע"ז ב') גיטו וידו באין כאחד, וא"ת ואמאי לא מייתי לה מן העומדים בסיני שהיו שם כמה קטנים שנכנסו שם תחת כנפי השכינה והטבילום ומלום והזו עליהם, וי"ל דהתם משום דנתגירו אבותיהם וניחא להו במאי דעבוד אבוהון, ותו דאילו זרע אברהם כבר נצטוו על המילה ולהכניסם מקטנותם בבריתו ואין זה אלא גמר גירות כנ"ל.

גירסת רש"י ז"ל מהו דתימא גוי בהפקירא ניחא ליה קמשמע לן דה"מ גדול וכו'.
ולא גרסינן בלשון קושיא, דהא מעיקרא פרכינן מאי קמשמע לן פשיטא והיכי הדרינן למיפרך דהא עבד בהפקירא ניחא ליה ולא הוי זכות.
ואנן בכלהו נוסחי עתיקי אשכחן דגרסי והא קיי"ל,
ויש ליישב הגירסא דמעינקרא סברינן דעיקר רבותא דרב הונא היינו שזכין לו לאדם שלא בפניו מדקתני על דעת ב"ד, ולהכי פרכינן כיון דס"ל דהא זכות הוא פשיטא דהא זכין לאדם שלא בפניו,
ומהדרינן דרב הונא הא קמשמע לן דהא זכות הוא לו ולא אמרינן בהפקירא ניחא ליה, הדר פרכינן הא ודאי עבדא בהפקירא ניחא ליה ומנא לן דהוי זכות, ויש כיוצא בזה בתלמוד הרבה.

והא דאמרינן דקיימא לן דעבד בהפקירא ניחא ליה.
פרש"י ז"ל דהיינו מאי דאמרינן בפ"ק דגיטין האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ורצה לחזור בשניהם יחזור דברי ר"מ וחכמים אומרים בגיטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים, ופרישנא טעמא דר"מ משום דשחרור חוב הוא לו דעבד בהפקירא ניחא ליה, ובודאי לאו מדר"מ מייתי' לראיה דהא לא קיימא לן כותיה כדאמרינן הכא, ולא פרכינן נמי אדרב הונא מדלא כהלכתא, אלא ה"ק דרבנן נמי מודו התם דעבד בהפקירא ניחא ליה אלא דסברי דמחלי ליה להאי ניחאותא דהפקירא משום הנאה דשחרור, אבל כל היכא דליכא הנאת שחרור כי הכא דהוי גוי מודו רבנן דבהפקירא ניחא ליה וזה ברור וכן פירשו בתוספות.

דניחא להו במאי דעבד אבוהון. פי' במאי דעבד אבוהון לגרמיה.

אמר רב יוסף הגדילו יכולים למחות.

פי' אכולהו ואפילו מי שנתגיירו בניו ובנותיו עמו, ולהכי נקט הגדילו ולא נקט לשון יחיד כלישנא דר"ה, והיינו דפרכינן ממתני' דבסמוך ולא אוקימנא בגר שנתגיירו בניו ובנותיו עמו כדשנינן לעיל וכן פירשו רבותינו ז"ל.

כיון שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות.
וא"ת והיאך אפשר לצמצם שתמחה כשתגדיל ממש לאלתר, דהא קודם לכן אין יכולין למחות מדאמר הגדילו יכולין למחות הא קודם לכן אין יכולין למחות כדאמר השתא,
תירצו בתוספות דאינם גרים גמורים עד שמודיעין אותם מתן שכרן ועונשם של מצות כשהגדילו, וה"ק כיון שהגדילה שעה אחת [ב]גירות גמורה אחר שהגדילה (ומודיעין להן) [והודיעו לה] עונשם ושכרן של מצות שוב אינה יכולה למחות, וההיא שעתא הוא דיהבינן לה כתובה וקנס,
א"נ דהכי קאמר כיון שהגדילה שעה אחת לשם יהודית קאמר, **כגון שעשתה מעשה יהודית אחר שגדלה** וניכרין מעשיה שהם מעשה יהודית וההיא שעתא יהבינן לה כתובה וקנס, ולשון הגמרא אינו נוח לפירוש זה, אבל י"ל דמיירי במוחה והולכת מתוך קטנות לאחר גדלות **שלא גדלה שעה אחת בלא מחאה**.

מתיב רבא אלו נערות כו' עד לכי גדלה.
וא"ת ורבא היכי סבירא ליה דבקטנה מיירי דהא אלו נערות קתני ואמרינן עלה לקמן (כ"ט א') נערה אין קטנה לא,
וי"ל דאיהו ס"ל דנערה ולא בוגרת קתני וכדרבנן דאמרי קטנה יש לה קנס, א"נ דהא לאו עיקר פירכא היא ורבא הכי ס"ל מעיקרא, ולא קשיא ליה אלא הא דהדר פרכינן דלכי גדלה נמי ממחייא ונפקא, אלא דנקטינן שיטתא דשנינן לעיל לאביי.

אביי לא אמר כרבא התם קנסא תקינו לה רבנן שלא יהא חוטא נשכר.
פי' ורבא סבר דמשום הא לית לן למיתב לה קנסא דלא חזי לה מדאורייתא שלא יהא חוטא נשכר כיון דמדאורייתא לית לה קנס,
וא"ת בפרק שור שנגח ד' וה' (ל"ח ב') פרישנא על הא דמתני' דהיינו טעמא דיהבינן קנס לכותית כדי שלא יהא חוטא נשכר ואפילו רבא מודה בהא,
וי"ל דשאני כותית דמדאורייתא יש לה קנס לרבי מאיר דסבר כותים גירי אמת הן אלא שחכמים קנסו בממונם, הלכך כדי שלא יהא חוטא נשכר מוקמינן לה אדינא דאורייתא, אבל בספק נכרית דלית לה קנס מדאורייתא לא סבר רבא למיתן לה קנס כדי שלא יהא חוטא נשכר.

רבא לא אמר כאביי היינו טעמא דתקינן לה כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. פי' ואתה גורם שתחזור לסורה.

ולענין פסק הלכה קיי"ל כרב הונא, וקיימא לן נמי כרב יוסף שאם הגדילו יכולים למחות, ואף על גב דאותיבו עליה אביי ורבא, לאו למיפלג עליה אלא לברורי מתני' דלא תקשי עליה והא שנינן להו שפיר, אבל הרי"ף ז"ל לא הביא הא דר"י כלל, משמע דמפיק לה מהלכתא משום דאביי ורבא לא סברי לה ולא נהירא.

מאירי כתובות י"א.

גוי קטן שבא לפני ישראלים ותבע מהם שיגיירוהו ואין לו אב או שיש לו אב ואין האב בא להתגייר עד שיתגייר בנו עמו על דעת האב ואף הוא אינו כדאי למסור לו עול מצות שיתגייר על סמך אותה הודעה הואיל ומכל מקום הוא תובע בכך מטבילין אותן על דעת בית דין כלומר שאותם הבאים לגיירו מודיעין את הדבר לבית דין ומגיירין אותו על דעתם כאלו הם אבותיו של זה שיהא ענינו מסור להם כדרך שענין הבן מסור לאב להכניסו לברית ולקדשת אמונה

מילה- בי"ד ואם; קידושי מאון

גמרא קידושין כ"ט.

למולו. מְנַלְן? דְּתִיב: {בראשית כ"א:ד'} וַיִּמַל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.

וְהִיכָא דְלֹא מְהִלִּיה אָבוּהּ, מִיחִיבֵי בֵי דִינָא לְמִימְהִלִּיה, דְּכִתְיִב: {בראשית י"ז:י} הַמּוֹל לְכֶם כָּל זָכָר.
וְהִיכָא דְלֹא מְהִלִּיה בֵּי דִינָא, מִיחִיב אִיהוּ לְמִימְהִל נְפִשִׁיה, דְּכִתְיִב: {בראשית י"ז:ד} וְעָרַל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יְמוּל
אֶת בְּשָׂר עֶרְלָתוֹ וּנְכָרְתָּהּ.

תשובות מהר"ח אור זרוע סימן יא

והיה דמילת זכריו (יבמות עא.) איתנהו בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשייה, דמוקי לה כגון **שאביו ואמו** היו חבושין. התם נמי אין מוטל על האחרים לעסוק במילתו של זה עד שיצא אביו מבית האסורין. ונראה לפי הענין, שב"ד בהיהיא שעתא לא מיחייבי ביה כי היו בטוחין שאביו יצא ויעסוק במילתו. **ואם אמו לא היתה חבושה, היא היתה חייבת לעסוק דלא ממעט לה קרא אלא היכא דאיתיה לאבוה.** ולא דמי לפדין ולתלמוד תורה, דהתם יליף מתפדה תפדה ומולמדתם ולמדתם (קדושין ד' כ"ט) מה שאין כן גבי מילה. ואי מאותו לא מצינו למפטרה אפילו כי ליתיה לאב, דכל התורה בלשון זכר נאמרה, והשווה הכתוב אשה לאיש. ואם היא לא היתה חבושה, נמצא שביום השמיני שהוא זמן המילה כבר הוטלה החוב עליה, ואפילו אם היה האב יצא בין עשייה לאכילה, לא היה מעכב מלאכול שכבר הוטלה על האם, ולא דמי לבי דינא.

רמב"ם גירושין י"א

(א) אין נושאת קטנה. והנושא קטנה יתומה, ולא רצת בבעל, הרי זו ממאנת והולכת, ואינה צריכה ממנו גט, שאין קידושי קטנה קידושין גמורין, כמו שביארנו. וכן, קטנה שהשיאה אביה, ונתאלמנה או נתגרשה כשהיא קטנה, הרי היא כיתומה בחיי האב, ואם נישאת כשהיא קטנה בחיי אביה, הרי זו ממאנת.

...

(ד) ועד מתי הבת ממאנת, כל זמן שהיא קטנה, עד שתהיה נערה, או עד שיודע שהיא אילונית. במה דברים אמורים, בשלא בא עליה הבעל אחר שנעשת בת שנים עשרה שנה ויום אחד. אבל אם הגיעה לזמן זה ונבעלה, הואיל והבעילה קונה מן התורה, כמו שביארנו, הרי זו אינה ממאנת. ואינה צריכה בדיקה למיאון, שחזקתה שהביאה סימנין:

זכין

משנה עירובין ז משנה יא

נותן אדם מעה לחנוני ולנחתום כדי שיזכה לו עירוב דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים לא זכו לו מעותיו ומודים בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו שאין מערבין לאדם אלא מדעתו
אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בעירובי תחומין אבל בעירובי חצרות מערבין לדעתו ושלא לדעתו לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו:

משנה גיטין א משנה ו

האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהן יחזור דברי ר' מאיר וחכמים אומרים בגיטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי אמר להם והרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קנינו.

משנה בבא בתרא ט משנה ז

המחלק נכסיו על פיו רבי אליעזר אומר אחד בריא ואחד מסוכן... וחכמים אומרים בשבת דבריו קיימין מפני שאין יכול לכתוב אבל לא בחול רבי יהושע אומר בשבת אמרו קל וחומר בחול
כיוצא בו זכין לקטן ואין זכין לגדול רבי יהושע אומר לקטן אמרו קל וחומר לגדול:

גמרא קידושין מ"ב.

ואלא הא דאמר רב גידל אמר רב מנין ששלוחו של אדם כמותו שנאמר {במדבר ל"ד:י"ח} ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תיפוק ליה שליחות מהכא ותיסברא דהא שליחות הוא והא קטנים לאו בני שליחות נינהו. אלא כי הא דרבא בר רב הונא דאמר רבא בר רב הונא אמר רב גידל אמר רב מנין שזכין לאדם שלא בפניו שנאמר ונשיא אחד נשיא אחד ותיסברא זכות היא הא חובה נמי איכא דאיכא דניחא ליה בהר ולא ניחא ליה בבקעה ואיכא דניחא ליה בבקעה ולא ניחא ליה בהר. ואלא כדרבא בר רב הונא דאמר רבא בר רב הונא אמר רב גידל א"ר מנין ליתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן שביית דין מעמידין להם אפוטרופוס לחוב ולזכות לחוב אמאי אלא לחוב ע"מ לזכות ת"ל ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו.

גמרא בבא מציעא ע"א:

רבינא אמר נהי דשליחות לנכרי לית ליה זכיה מדרבנן אית ליה מידי דהוי אקטן קטן לאו אף על גב דלית ליה שליחות אית ליה זכיה מדרבנן הכא נמי לא שנא. ולא היא ישראל אתי לכלל שליחות נכרי לא אתי לכלל שליחות.

חידושי הרמב"ן מסכת בבא מציעא דף עא עמוד ב

הא דאמרין הכא זכיה מדרבנן אית ליה. ... ותו איכא למידק קטן נמי הא אית ליה זכיה מדאורייתא כדאמרין בפרק האיש מקדש (מ"ב א') מנין ששלוחו של אדם כמותו שנאמר נשיא אחד ותסברא הא שליחות היא והא קטנים לאו בני שליחות נינהו אלא כדרבא בר רב הונא מנין שזכין לאדם שלא בפניו שנאמר נשיא אחד וכו', **דאלמא קטנים בני זכיה נינהו מדאורייתא** כלומר שגדולים זוכין בשבילן, ואיכא למימר כיון דאקשינן עלה ותסברא הא זכות הוא חובה הוא דאיכא דניחא ליה וכו' ואוקימנא כדרב דאמר מנין ליתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן וכו', לא תיפשוט שזכין לאדם שלא בפניו **בדבר שאינו שלו**, דהתם שלהן היתה וחלוקתן גלויה מילתא בעלמא הוא וב"ד מעמידין אפוטרופוס לכך, **אבל אין זכיה לקטן מדאורייתא אלא מדרבנן זוכין לו, דכי היכי דאין לו שליחות אין לו זכיה, ואף על גב דזכיה לאו מטעם שליחות הוא** כדמוכח בקידושין, אבל רש"י ז"ל פירש שם דאמסקנא נמי תפשוט שזכין לקטן ואפי' לחוב ע"מ לזכות, ולפי מה שכתבנו (ו)הא דאמרין בכתובות (י"א א') גר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד שזכין לאדם שלא בפניו, ומשמע **דמדאורייתא זכין לו וגר גמור הוא, איכא למימר שמא זכות גירות אבל בעסקי ממון אין זוכין לו אלא מדרבנן**, ... ויש מרבותינו הצרפתים ז"ל שכתבו לא גרסינן מדרבנן דמדאורייתא היא, וזה נראה שהיה נכון אלא שהגמ' מכחישתו ואין שומעין להגיה הספרים.

חידושי הרשב"א מסכת בבא מציעא דף עא עמוד ב

רבינא אמר נהי דשליחות לנכרי לא הוי זכיה מדרבנן אית ליה מידי דהוה אקטן קטן לאו אף על גב דשליחות לית ליה זכיה מדרבנן אית ליה.

...

עוד הקשה הרב ז"ל דקטן אית ליה זכיה אף מדאורייתא כדאמרין בריש פ' האיש מקדש (מ"ב א') מנין ששלוחו של אדם כמותו שנאמר נשיא אחד וכו' ואקשינן ותסברא שליחות היא והא קטנים נינהו ואין שליחות לקטן אלא כדרבא בר רב הונא דאמר מנין (שלאדם) שזכין לו [לאדם] שלא בפניו שנאמר נשיא אחד נשיא אחד וכו' אלמא זכיה לקטן מדאורייתא אית ליה, ותיריך הוא ז"ל דכיון דאקשינן עלה התם ותסברא הא זכות הוא חובה הוא דאיכא דניחא ליה בהר ולא ניחא ליה בבקעה וכו' ואוקמה כדרב דאמר מנין ליתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם וכו' לא תפשוט שזכין לאדם שלא בפניו בדבר שאינו שלו, דהתם שלהם היתה וחלוקתן גלויה מילתא בעלמא היא וב"ד מעמידין אפוטרופוס לכך, אבל זכיה לקטן מדאורייתא לית ליה כי היכי דלית ליה שליחות ואף על גב דזכיה לאו מטעם שליחות היא כדאיתא התם בקידושין. והא דאמרין בכתובות (י"א א') גר

קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד שזכין לו לאדם שלא בפניו ומשמע דגר גמור הוא מדאורייתא, איכא למימר זכות גרות שאני אבל בעסקי ממון אין לו זכייה אלא מדרבנן.

ואין דבריו מחוורים בעיני דבכולי תלמודא משמע דאית ליה מדאורייתא זכייה, דהא אית ליה חצר אפי' במציאה כר' יוחנן בפ"ק דמכלתין (י' ב') וחצר מדין זכייה הוא כידה וכדאמר ר' יוסי בר חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו, ואמרינן זכתה לי חצרי זכתה לו חצרו, ואמרינן חצר משום ידה אתרביא ולא גרע משליחות גבי גט דחוב הוא לה אין חבין לו לאדם אלא בפניו גבי מתנה דזכות הוא לו זכין לאדם שלא בפניו. ורש"י ז"ל פי' שם בקדושין דאמסקנא נמי תפשוט שזכין לאדם אפי' לחוב על מנת לזכות.

והראב"ד ז"ל נראה דגריס זכייה מדאורייתא אית ליה מידי דהוה אקטן, ומש"ה רישא מותר דישראל זכי ליה דאמר ליה נכרי לישראל הב ליה וישראל זכי ליה לנכרי מן התורה ומש"ה מותר, וסיפא דאמר ליה ישראל לנכרי הב ליה ואף על גב דנכרי לא מזכי ליה לישראל מדאורייתא אבל מדרבנן מיהא זכי ומש"ה אסור ע"כ, **ואף זה אינו מחוור שאין הנוסחאות מודות לו, אבל משמע דנכרי לית ליה זכייה אפי' לרבינא אלא מדרבנן אבל קטן אית ליה זכייה מדאורייתא**, וה"ק נכרי אף על גב דלית ליה שליחות אפי' מדרבנן, זכייה מדרבנן מיהא אית ליה, מידי דהוה אקטן דאע"ג דלית ליה שליחות מדאורייתא אית ליה זכייה מדאורייתא, ולא לדמויינהו לגמרי אתי אלא לומר דכי היכי דקטן אית ליה זכייה אף על גב דלית ליה שליחות נכרי נמי אית לי זכייה אף על גב דלית לי שליחות כנ"ל.

ואני תמה מנין לנו שאין זכייה לנכרי מדאורייתא, דהיכא אימעט אי משום דילפינן לה משליחות והא זכייה לאו מדין שליחות הוא כדמוכח התם בקדושין, וכי תימא כל דלא אשכחן דאית ליה זכייה ממילא לית ליה, והא שליחות גופיה אי לאו דכתיב אתם גם אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית דמעטיה קרא בהדיא הוה אמרי' דיש שליחות אפי' לנכרי. וניחא לי דודאי כל דלא רבייה קרא בהדיא לזכייה לית ליה, ותדע לך דהא אפי' בישראל נמי הא אמרינן התם בקדושין מנין שזכין לאדם שלא בפניו שנאמר נשיא אחד נשיא אחד וגו' אלמא אי לאו דגלי קרא הוה אמרינן דאין זכין לו לאדם ואפילו לישראל, והדין נותן דאיזה זכות או שעבוד יש לו לאדם על חברו שיזכה על ידו, אלא דרבייה רחמנא, וכיון דנכרי לא אשכחן דרבייה רחמנא לזכייה ש"מ לישראל דרבי קרא אית ליה, נכרי דלא רבייה קרא לית ליה. וא"ת א"כ למה הוצרך הכתוב למעט משליחות, י"ל דכיון דרבי בהדיא בתרומה להיות שלוחו כמותו מיעט נכרי, אבל בזכייה לא רבייה בהדיא דלצטרך למעוטי נכרי אלא גלויי מילתא בעלמא דגלי קרא דאית ליה זכייה לישראל מדכתיב נשיא אחד נשיא אחד, והיכא דגלי גלי דהיינו בישראל ממש כחלוקת הארץ, בעלמא לא גלי, אלא אדרבה מכיון דאשכחן בשליחות דחלק הכתוב בין ישראל לנכרי אף בזכייה כן, כנ"ל.

חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף מב עמוד א

מהא דאמרי' ותסברא דהא שליחות הוא א"כ מצינו שליחות לקטן, ואמרינן אלא כי הא דרבה בר בר חנא אמר רב גידל א"ר מנין שזכין לאדם שלא בפניו משמע דזכיה לאו מדין שליחות הוא וזכין לקטן דבר תורה דאלת"ה כי אקשי' ותסברא א"כ מצינו שליחות לקטן מאי קא משני מנין שזכין לאדם אכתי תיקשי לן ותסברא הא משום זכיה הוא א"כ מצינו שליחות לקטן, וה"נ משמע לעיל בפ"ק גמ' עבד כנעני קונה עצמו בשטר ע"י אחרים דתניא התם ר' שמעון בן אלעזר אומר אף בשטר ע"י אחרים אין ע"י עצמו לא ובעי רבא לרשב"א עבד מהו שיעשה שליח לקבל גיטו מיד רבו כלומר דע"י אחרים דאמרינן היינו בשאמר להן הרב זכו בגט שחרור זה לעבדי ולא מחמת שעשאן העבד שלוחין או דלמא אף בשעשאן העבד שלוחין שפיר דמי, דאלמא שמעת מינה דזכיה שמזכה לו הרב מעצמו ע"י אחרים והן זוכים לו שלא בפניו לאו מתורת שליחות הוא, ולגבי קטן נמי לא שנא דאע"פ שאינן בני שליחות זכין להם שלא בפניהם,

וראיתי לרבותינו בעלי התוס' ז"ל שאמרו משמו של רש"י ז"ל דזכיה מדין שליחות היא, והביאו ראיה מדאמרינן בפ"ק דמציעא (י"ב א') חצר משום ידה איתרביא ולא גרע משליחות גבי מתנה דזכות הוא לו זכין לאדם שלא בפניו, ועוד דאמרינן בפרק אין בין המודר (ל"ו ב') התורם משלו על של חבירו צריך דעת או אין צריך דעת משום דמצוה דיליה היא ניחא ליה למעבדה או דלמא א"צ דעת בעלים משום דזכות הוא לו זכין לאדם שלא בפניו ובתרומה שליחות כתיבא בה ואי לאו דחשיב כשלוחו לא הי' יכול לתרום אף על גב דזכות הוא לו, ועוד דאמרי' בפרק איזהו נשך דגוי דלא אתי לכלל שליחות לא תקינו ליה רבנן זכיה קטן דאית לכלל שליחות תקינו ליה רבנן זכיה כלומר משום דזכיה מטעם שליחות הוא, ופי' ז"ל דהא דקטן אית ליה זכיה ולית ליה שליחות שאין הקטן עושה שליח היינו היכא דאיכא צד חובה דאי הוה בר דעת דלמא לא ניחא ליה בהכי. **ולפי דבריהם קטן לית ליה זכיה מדאורייתא כלל לא ע"י עצמו ולא ע"י אחרים** וכדמשמע נמי בהדי' בההיא דבב"מ והכי

נמי משמע בפרקין דלעיל ובפרק השולח גבי גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו בהם עבדים דאמרינן התם גדולים זכו עצמן בני חורין קטנים כל המחזיק בהם זכה בהם וטעמא דמלתא משום דגדולים יש להם יד לזכות בעצמן וקטנים אין להם יד לזכות בעצמן, ומיהו ההיא אפשר לתרץ דשניא לפי שאין דעת אחרת מקנה אותן, וקשיא לי ההיא דאמרינן בפרק השולח גבי חציו עבד וחציו בן חורין דאזל אקנייה לבנו קטן דקטן מיקנא קני אקנויי לא מקנה והוצרכו להעמיד עליו אפטרופוס ולקרקושי לינוקא בזוזי ואם איתא לכייפיה לאב למיכתב ליה גט שחרור דהא דידיה הוא אכתי דבר תורה והלכך גטו דבר תורה וזכית הקטן אינה אלא מדרבנן ואתי דאורייתא ומפיק מדרבנן ואי משום דלא לישכחיה ינוקא בשוקא וליסריך ביה נקרקש ליה נמי זוזי לינוקא וצ"ע, ובפרק השולח וכן בפרק המקבל גבי הא לכם מעות הללו ופדו לכם את המעשר כתבתי יותר בס"ד וצ"ע.

הר"ן על הרי"ף מסכת גיטין דף יט עמוד ב

ומסתברא דמאי דאמרינן מזכהו בשדהו כל שהוא שאם היה שם וצווח לא מהני שאין אדם זוכה בעל כרחו ומיהו אם לא היה שם משמע דמהני ומכאן נ"ל דמאי דקי"ל [דף יא א] זכין לאדם שלא בפניו כל שהדבר בעצמו זכות אף על פי שנמשך ממנו חוב שהוא יתר על הזכות זכה וקנה דהא הכא כשמזכהו קרקע כל שהוא מתחייב הוא בכך שאין שביעית משמטת חובו ואפ"ה אמרינן דמהני אלא שאפשר לדחות ולומר שאף זה מקולי פרוזבול

קצות החושן סימן קה ס"ק א

(א) ואפילו עשאו שליח. וז"ל רש"י בפ"ק דמציעא (י, א), הוי תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים, כאדם הבא מאליו ותופס ממון חבירו בשביל חוב שיש לאחר עליו ובא לקדם עד שלא יתפשונו בע"ח אחר ונמצא תופס זה [חב וכו'], לא קנה כדאמר בכתובות דלאו כל כמיניה להיות קופץ וחב לאלו מאחר שלא עשאו אותו הנושה שליח לתפוס ע"כ. אבל כבר הקשו תוס' (ד"ה תופס) והמפרשים מפרק הכותב (כתובות פד, ב) גבי עובדא דיימר בר חשו, ועיין בתוס' בפ"ק [דגיטין] דף י"א (ע"ב ד"ה התופס) וז"ל, התופס לבע"ח אפילו עשאו שליח וכו', דלא כפירש"י דפירש בפ"ק דב"מ דבעשאו שליח לכולי עלמא קנה, דאין חילוק דאפילו לא עשאו שליח שלוחו הוא דזכיה מטעם שליחות הוא כדמוכח בפ"ק דמציעא (שם ע"ב) ובפרק אין בין המודר (נדרים לו, ב) עכ"ל. אמנם התוס' לשיטתם דסברי דזכיה מדין שליחות וכו"כ בפ"ק דכתובות דף י"א (ע"א ד"ה מטבילין) וז"ל, דזכיה מדין שליחות הוא דכיון דזכות הוא לו אגן סהדי דעביד ליה שליח וכו"כ ברא"ש פ"ק דגיטין (סי' י"ג). אמנם כבר נתקשתי בזה דאיך נימא זכיה מדין שליחות, דהא בפרק אלו מציאות (ב"מ) דף כ"ב (ע"א) בפלוגתא דאביי ורבא ביאוש שלא מדעת, דרבא סבר כיון דכי ידע מייאש השתא נמי הוי יאוש ואביי סבר השתא מיהא לא ידע, ואמרינן עלה תא שמע כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה, הרי שירד לתוך שדה חבירו וליקט ותרם שלא ברשות אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה ואם לאו תרומתו תרומה, ומנין הוא יודע אם חושש משום גזל ואם לאו, הרי שבא בעה"ב ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה, וכי נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה אמאי בעידנא דתרם הא לא הוי ידע, תרגמא רבא אליבא דאביי בעשאו שליח. ומוכח דלאביי דאמר יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש שליחות שלא מדעת נמי לא הוי שליח, אף על גב דלכי ידע ניחא ליה מ"מ השתא מיהא לא ידע. ולכן נראה דאפשר דמזה דעת כמה הראשונים שאמרו דזכיה מתורת יד אמרו ולא מתורת שליחות, ואפילו למאן דאמר דזכיה מתורת שליחות לאו משום אגן סהדי דעשאו שליח, אלא דגזירת הכתוב שיהא הזוכה לאחר מהני כדיליף (קידושין מב, א) מאיש זוכה, אבל הך זכיה לא הוי כיד ממש אלא כמו שליחות, אבל לא משום אגן סהדי דעשאו שליח, ונפקא מינה לענין נכרי דלא יהיה בתורת זכיה כיון דזכיה אינו אלא מתורת שליחות, אבל לעולם לאו מתורת אגן סהדי הוי כמו (ה)שליח המקבל אלא דכן גזירת הכתוב דאע"ג דלא עשאו מקבל שליח דהא לא ידע מהני מדין זכיה, וכבר הארכנו בזה בסימן (רמ"ב) [רמ"ג] סעיף י"ח (סק"ז - ח') ע"ש. ולפ"ז ניחא דהיכא דלא עשאו שליח דלא הוי שליח המקבל דהא לא ידע, אלא מצד גזירת הכתוב בזכיה דמהני כמו עשאו שליח, וא"כ היכא דחב לאחרים אין זה נקרא זכיה ממש דזוכה לזה וחב לזה, לכן לא (מקני) [מהני] מדין זכיה ומדין שליחות ליכא דלא ידע, אבל עשאו שליח בפירושו נהי דלא מהני מצד זכיה, מהני עכ"פ מתורת שליחות ושליח של אדם כמותו אף על גב דחב לדידיה וכל שכן בחב לאחרים ודו"ק.

ובזה יש מקום לתרץ מה שהקשה הרא"ש בפרק קמא דב"מ (סי' כ"ז) על דעת רש"י וק"ל. ובחידושי פני יהושע בפרק הכותב (כתובות פד, ב ד"ה את תופס לבע"ח) כתב בטעמא דלא מהני שליח היכא דחב לאחרים משום

דאין שליח לדבר עבירה וכיון דחב לאחרים עבירה הוי לגביה ע"ש. וסברתו לא נהירא, וגם אפילו אם היה שליח עושה עבירה בשליחותו כיון דלמשלח אינו עבירה אינו ענין לשליח לדבר עבירה, דלא אמרינן אין שליח לדבר עבירה אלא בכהן דאמר לישראל צא וקדש לי אשה גרושה דעבירה הוא למשלח, וראיה לזה מדברי התוס' בפ"ק דגיטין דף י"ב (ע"א) גבי פלוגתא דר"א ורבנן במי שליקט את הפיאה ואמר זו לפלוני עני דר"א אמר זכה וחכמים אומרים יתננה לעני הנמצא ראשון, ואמרינן שם בטעמייהו דרבנן משום דכתיב (ויקרא כג, כב) לא תלקט לעני, לא תלקוט [לן] לעני, והקשו בתוס' (ד"ה אלא) למ"ד בפ"ק דתמורה (ד, ב) כל מה דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני א"כ ליקני העני וע"ש, ואף על גב דהשליח עבר אמימרא דרחמנא וא"כ נימא אין שליח לדבר עבירה, אלא ודאי היכא דאין העבירה למשלח אלא לשליח בענין כזה הוי שליחות זזה ברור:

הכי גרסינן															
הזן מיקום או עד נוסח															
בחר מציא															
בחר פרק															
בחר עמוד															
בחר שורה															
עיון															
סינופסיס בטורים															
סינופסיס בשורות															
נוסחאות ללומד															
רשימת עדי הנוסח (10)															
תצוגה רגילה															
תצוגה גמישה															
יחידה > 21 / 21 <															
דפוס וילנא שורות 43 - 1, 45 - 3															
מדרבנן	זכיה	ליה	אית	שליחות	ליה	דלית	גב	על	אף	לאו	קטן	אקטן	דהוי	מידי	וילנא
מדרבנן	זכיה	ליה	אית	שליחות	ליה	דלית	גב	על	אף	לאו	קטן	אקטן	דהוי	מידי	ונציה (ר"פ - רפ"ג)
מדרבנן	זכיה	ליה	אית	שליחות	ליה	דלית	אע"ג	על	אף	לאו	קטן	אקטן	דהוי	מידי	שוניצ'נו (רמ"ד - רמ"ט)
מד..	זכיה	ליה	לית	דשליחות	ליה	דלית	גב	על	אף	לאו	קטן	אקטן	דהוי	מידי	קרמונה
	זכיל	לי	איל	שליחו	לי	דלית	אע"ג	על	אף	לאו	קטן	אקטן	דהוי	מידי	מינכן 95
	זכיה	ליה	אית	שליחות	ליה	דלית	אע"ג	על	אף	לאו	קטן	אקטן	דהוי	מידי	אסקוריאל
	זכיא	ליה	אית	שליחות	ליה	דלית	אע"ג	על	אף	לאו	קטן	אקטן	דהוי	מידי	וטיקן 115 א
מדרבנן	זכיה	ליה	אית	שליחות	ליה	דלית	גב	על	אף	לאו	קטן	אקטן	דהוי	מידי	CUL: T-S F 1(1).58

קבלת עול מצוות

גמרא יבמות מ"ז.

תנו רבנן גר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם אם אומר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אותו מיד. ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין אותו עונשן של מצות אומרים לו הוי יודע שעד שלא באת למדה זו אכלת חלב אי אתה עונש כרת חללת שבת אי אתה עונש סקילה ועכשיו אכלת חלב עונש כרת חללת שבת עונש סקילה.

וכשם שמודיעין אותו עונשן של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן אומרים לו הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל לא רוב טובה ולא רוב פורענות ואין מרבין עליו ואין מדקדקין עליו.

קיבל מלין אותו מיד נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה חוזרים ומלין אותו שניה נתרפא מטבילין אותו מיד ושני ת"ח עומדים על גביו ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו.

אשה נשים מושיבות אותה במים עד צוארה ושני ת"ח עומדים לה מבחוץ ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות.

רמב"ם איסורי ביאה י"ג

(א) בשלשה דברים נכנסו ישראל לברית, במילה, וטבילה, וקרבן.
(ב) מילה היתה במצרים, כשנאמר "וכל ערל לא יאכל בו" (שמות י"ב:מ"ח) מל אותם משה רבינו, שכולם ביטלו ברית מילה במצרים חוץ משבט לוי, ועל זה נאמר "ובריתך ינצורו" (דברים ל"ג:ט').
(ג) וטבילה היתה במדבר קודם מתן תורה, כשנאמר "וקידשתם היום ומחר וכבסו שמלותם" (שמות י"ט:י'). וקרבן כשנאמר "וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות" (שמות כ"ד:ה'), על ידי כל ישראל הקריבום:
(ד) וכן לדורות, כשירצה הגוי להיכנס לברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה, ויקבל עליו עול תורה, צריך מילה, וטבילה, והרצאת קרבן, ואם נקבה היא, טבילה וקרבן, שנאמר "ככם כגר" (במדבר ט"ו:ט"ו), מה אתם במילה וטבילה והרצאת קרבן, אף הגר לדורות במילה וטבילה והרצאת קרבן.
(ה) ומה הוא קרבן הגר, עולת בהמה, או שתי תורים או שני בני יונה, ושניהן עולה. ובזמן הזה שאין שם קרבן, צריך מילה וטבילה, וכשייבנה בית המקדש יביא קרבנו:
(ו) גר שמל ולא טבל, או טבל ולא מל, אינו גר עד שימול ויטבול. וצריך לטבול בפני שלשה. והואיל והדבר צריך בית דין, אין מטבילין אותו בשבת, ולא ביום טוב, ולא בלילה. ואם הטבילוהו, הרי זה גר.
(ז) גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין, שזכות היא לו. מעוברת שנתגיירה וטבלה, אין בנה צריך טבילה:

...

(יד) אל יעלה על דעתך שמשון המושיע את ישראל, או שלמה מלך ישראל ידיד יה, נשאו נשים נכרות בגיותן. אלא סוד הדבר כך הוא, שהמצוה הנכונה כך היא, כשיבוא הגר או הגיורת להתגייר, בודקין אחריו שמא בגלל ממון שיטול, או בשביל שררה שיזכה לה, או מפני הפחד, בא להיכנס לדת. ואם איש הוא, בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית, ואם אשה היא, שמא עיניה נתנה בבחור מבחורי ישראל:
ואם לא נמצא להם עילה, מודיעין אותן כובד עול התורה, וטורח שיש בעשייתה על עמי הארצות, כדי שיפרשו. אם קיבלו ולא פירשו, וראו אותן שחזרו מאהבה, מקבלין אותן, שנאמר "ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה" (רות א':י"ח):

(טו) לפיכך לא קיבלו בית דין גרים כל ימי דוד ושלמה, בימי דוד, שמא מן הפחד חזרו, ובימי שלמה, שמא בשביל המלכות והטובה הגדולה שהיו בה ישראל חזרו, שכל החוזר מן הגויים בשביל דבר מהבלי העולם, אינו מגרי הצדק. ואף על פי כן היו גרים הרבה מתגיירים בימי דוד ושלמה בפני הדיוטות, והיו בית דין הגדול חוששין להן, לא דוחין אותן, אחר שטבלו מכל מקום, ולא מקרבין אותן, עד שתיראה אחריתן:
(טז) ולפי שגיייר שלמה נשים ונשאן, וכן משמשון גייר ונשא, והדבר ידוע שלא חזרו אלו בשביל דבר, ולא על פי בית דין גיירום, וחשבן הכתוב כאילו הן גויות ובאיסורן עומדין. ועוד, שהוכיח סופן על תחילתן, שהן עובדות עבודה זרה שלהן, ובנו להן במות, והעלה עליו הכתוב כאילו הוא בנאן, שנאמר "אז יבנה שלמה במה" (מלכים א' י"א:ז):

(יז) גר שלא בדקו אחריו, או שלא הודיעוהו המצוות ועונשן, ומל וטבל בפני שלשה הדיוטות, הרי זה גר. ואפילו נודע שבשביל דבר הוא מתגייר, הואיל ומל וטבל, יצא מכלל הגויים, וחוששין לו עד שיתבאר צדקותו. אפילו חזר ועבד עבודה זרה, הרי הוא כישראל משומד, שקידושיו קידושין, ומצוה להחזיר אבידתו, מאחר שטבל נעשה כישראל. ולפיכך קיים משמשון ושלמה נשותיהן, ואף על פי שנגלה סודן:
(יח) ומפני זה אמרו חכמים, קשין להם גרים לישראל כנגע צרעת, שרובן חוזר בשביל דבר, ומטעין את ישראל, וקשה הדבר לפרוש מהן אחר שנתגיירו. צא ולמד מה אירע במדבר במעשה העגל ובקברות התאווה, וכן רוב הנסיונות, האספסוף היו בהן תחילה:

רמב"ם איסורי ביאה י"ד

(א) כיצד מקבלין גרי הצדק, כשיבוא להתגייר ויבדקו אחריו ולא ימצאו עילה, אומרין לו, מה ראיתה שבאתה להתגייר, אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דווים ודחופים ומסוחפים ומטורפין, וייסורין באין עליהן. אמר, אני יודע ואיני כדאי, מקבלין אותו מיד:
(ב) ומודיעין אותו עיקרי הדת, שהוא ייחוד השם ואיסור עבודה זרה, ומאריכין בדבר זה. ומודיעין אותו מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות, ואין מאריכין בדבר זה. ומודיעין אותו עוון לקט שכחה ופאה ומעשר עני, ומודיעין אותו עונשן של מצוות:

כיצד, אומרין לו, הוי יודע שעד שלא באתה לדת זו, אם אכלת חלב, אי אתה ענוש כרת, אם חיללת שבת, אי אתה ענוש סקילה, ועכשיו אחר שתתגייר, אם אכלת חלב, אתה ענוש כרת, אם חיללת שבת, אתה ענוש סקילה. ואין מרבין עליו, ואין מדקדקין עליו, שמא יגרום לו לטרדו ולהטותו מדרך טובה לדרך רעה, שבתחילה אין מושכין את האדם אלא בדברי רצון רכים. וכן הוא אומר "בחבלי אדם אמשכם" (הושע י"א:ד'), ואחר כך "בעבותות אהבה" (הושע י"א:ד'):

(ג) וכשם שמודיעין אותו עונשן של מצוות, כך מודיעין אותו שכרן של מצוות, ומודיעין אותו שבעשיית מצוות אלו יזכה לחיי העולם הבא, ושאינן שם צדיק גמור אלא בעל חכמה, שעושה מצוות אלו ויודען.

(ד) ואומרין לו, הוי יודע שהעולם הבא אינו צפון אלא לצדיקים, והם ישראל. וזה שתראה ישראל בצער בעולם הזה, טובה צפונה היא להם, שאינן יכולין לקבל רוב טובה בעולם הזה כאומות, שמא ירום לבבם ויתעו, ויפסידו שכר העולם הבא, כענין שנאמר "וישמן ישורון ויבעט" (דברים ל"ב:ט"ו).

(ה) ואין הקדוש ברוך הוא מביא עליהן רוב פורענות, כדי שלא יאבדו, אלא כל האומות כלין והן עומדין. ומאריכין בדבר זה כדי לחבבו:

אם חזר בו ולא רצה לקבל, הולך לדרכו. ואם קיבל, אין משהין אותו, אלא מולין אותו מיד. ואם היה מהול, מטיפין ממנו דם ברית. ומשהין אותו עד שיתרפא רפואה שלמה, ואחר כך מטבילין אותו.

(ו) ושלישה עומדין על גביו, ומודיעין אותו מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות פעם שניה והוא עומד במים:

ואם היתה אשה, נשים מושיבות אותה במים עד צוארה, והדיינין מבחוץ. ומודיעין אותה מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות והיא יושבת במים, ואחר כך טובלת בפניהן, והן מחזירין פניהן ויוצאין, כדי שלא יראו אותה כשתעלה מן המים:

תוספות קידושין סב, ב

גר צריך שלשה משפט כתיב ביה כדין - נראה דוקא בקבלת מצות הוא דבעינן ג' אבל בטבילה בחד סגיא אם כבר קיבל עליו המצות וראיה מההיא דיבמות (דף מה:): דקאמר התם ההוא דהוון קרי ליה בר ארמאי פירוש משום דמל ולא טבל אמר ריב"ל מי לא טבל לקריו כלומר וכי לא ראה קרי מימיו דצריך לטבול א"כ משמע מדנפיק בטבילת קריו משמע דלא בעינן שלשה ומיהו קשה מהא דאמר (שם דף מז:): דמושיבין אותה במים עד צוארה ושני תלמידי חכמים יושבים מבחוץ ומודיעין לה מקצת מצות קלות ומקצת חמורות ופריך והא בעינן שלשה ומשני תני שלשה אלמא משמע דלטבילה נמי בעינן שלשה ויש לומר דודאי למצוה בעינן שלשה אבל לא לעכב אי נמי י"ל דהא דבעי שלשה היינו טעמא משום קבלת מצות

קול דודי דופק

הקדמה – טוגין

22 השתייכות קבלת־עול מצוות לטבילה המחדשת את חלות הגירות, היא כמעט דבר פשוט, כמבואר בסוגיא יבמות דף מז, וכן משמע ברמב"ם פרק יג מהלכות איסורי־ביאה, הלכה יב ופרק יד הלכה ז על פי הסוגיא הנ"ל. כן מבואר ברש"י להדיא שמה, וזה לשונו: "דהשתא על ידי טבילה הוא נכנס לכלל גירות, הילכך בשעת טבילת־מצוה צריך לקבל עליו עול מצוות". ברם, בתוספות יבמות מה, א, ד"ה: "מי לא טבלה" מבואר, כי קבלת עול מצוות יכולה להתקיים קודם הטבילה; עיין שם.

עיין ברמב"ם, פרק יג מהלכות איסורי־ביאה, הלכה יז, שכתב: "גר שלא בדקו אחריו או שלא הודיעהו המצוות ועונשן, ומל וטבל בפני ג' הדיוטות, הרי זה גר". מפי אבא מרי שמעתי פעם, כי הרמב"ם לא נתכוון לומר שגר שנתגייר על מנת שלא לקיים המצוות הרי הוא גר. דבר כזה יקעקע את כל עניין של גירות וקדושת־ישראל המתמצה בחובתנו לקיים את מצוותיו של הקב"ה. שיטת הרמב"ם היא, כי אין קבלת מצוות מהווה פעולה מיוחדת בגירות הזקוקה לבית־דין, כמו טבילה, וכי אינה אלא קו אופייני במעשה הגירות שתתקיים לשם קיום המצוות. לכן, אם יודעים אנו, שהגר מוכן לקבל בטבילתו עול תורה ומצוות, אעפ"י שלא היה שם מעשה מיוחד של השמעת המצוות והסכס הגר, הטבילה מועילה, כיוון שהגר מתכוון לחיות חיים קדושים של ישראל כשר. מדברי התוספות שהבאנו נראה, כי סוברים הם, שקבלת עול־מצוות היא חלות מיוחדת בתהליך הגירות וכי כל ההלכה של בית־דין נאמרה ביחוד ביחס לפעולה זו. אין הטבילה זקוקה לבית־דין, רק קבלת עול מצוות צריכה להתקיים בפניהם.

עיין בחידושי הרמב"ן ליבמות מה, ב, שכתב: "ואפילו בגר זכר שקיבל עליו קודם מילה, חוזר ומקבל עליו בשעת טבילה". לפום ריהטא היה נראה, כי ישנה לדעתו קבלת־מצוות גם בשעת־מילה. אולם יש לומר כי הרמב"ן לא נתכוון לקבלת־מצוות כמעשה מסוים, אלא לאופי המילה הכללי. המילה

ס"ח ס"ח

צריכה להתקיים מתוך התחייבות למצוות, כמו שכתבתי לעיל בדעת הרמב"ם, אולם הרמב"ם סובר, שאין פעולת קבלת מצוות מיוחדת מעכבת־כלל. הרמב"ן מסכים לדעת התוספות, כי ישנה פעולה כזו, והיא זקוקה לבית־דין, אולם מלבד הקבלה המיוחדת גם המילה והטבילה נעשות לשם התחייבות במצוות, דהיינו לשם גירות.

להרחבה

רשב"א כתובות י"א.

אמר רב הונא גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין. פירש רש"י ז"ל: שהביאתו אמו, ולא למימרא דבלאו הכי לא מטבילין ליה, אלא לומר דאין בית דין מחזרין למול ולטבול את הגרים מעצמן, ואף על גב דאתי לסיועי ממתניתין, ודחינן מתניתין בגר שנתגיירו בניו ובנותיו עמו, לא שיהא חלוק בדבר זה בין אב ואם, שהבנים גם כן נגררין אחר האם, אלא כאן שהביאתו האם ולא נתגיירה והתם שהביאו ונתגייר עמו והוא הדין לאם, דניחא להו למעבד מאי דעבד אבוהון או אמן, כן נראה (עי' להלן טו, ב, ד"ה ולא).

מאי קמ"ל זכין לאדם שלא בפניו. ואע"ג דקימא לן שאין זכין לגוי כדאיתא בפרק איזהו נשך (ב"מ עא, א), הכא שגירותו וזכיותו באין כאחד, וכן מצינו לאבותינו בסיני שזכו גדולים לקטנים.

מהו דתימא גוי בהפקירא ניחא ליה, והא קימא לן עבדא בהפקירא ניחא ליה. נראה, דאסוקי מילתא היא ולא קושיא הוא, והכי קאמר מהו דתימא גוי בהפקירא ניחא ליה והכי ודאי קימא לן דעבדא בהפקירא ניחא ליה, הני מילי גדול דטעים טעמא דאיסורא אבל קטן זכות הוא לו.

והא דאמרינן והא קימא לן.

איכא למידק, והא ר' מאיר הוא דאית ליה הכין בפרק קמא דגיטין (גיטין יג, א), ורבנן פליגי עליה ואמרי זכות הוא לו שמתירו בבת חורין וקימא לן כותייהו.

ויש לומר, דהכא לתירוצה לרב הונא אליבא דכולהו תנאי קאמר.

אלא דלישנא דאמרין והא קיימא קשיא לי, דהא לא קימא לן הכי, והוה ליה למימר והא עבדא בהפקירא ניחא ליה.

והנכון, דלכולי עלמא קאמר, דעד כאן לא פליגי רבנן התם בעבד, אלא מפני שמוציאו לחירות ומתירו בבת חורין בודאי זכות הוא לו, ואנן סהדי דניחא ליה טפי למיפק לחירות וליאסר בשפחה מלמהוי עבדא ולשתרי בשפחה, אבל גוי בהפקירא ניחא ליה.

ומקצת נוסחאות יש, והא קיימא לן גוי בהפקירא ניחא ליה, ונוסחא נכונה היא.

הא דנקט רב הונא גר קטן מטבילין. ולא קאמר מלין איכא למימר דמילתא דשייכא בזכרים ובנקבות נקט, אי נמי, משום דטבילה גמר מלאכתו כדקיימא לן (יבמות מו, א) מל ולא טבל כאילו לא מל, נקט מטבילין. אי נמי נראה לי לומר, דרבנותא נקט טבילה, משום דמילה דין הוא שתעלה לו כשיגדל ויתרצה דישנה בעולם בשעת רצונו, אבל טבילה דבשעת' לא היה בן דעת ובשעה שנתרצה אינו בעולם אימא לא, כיון שגירותו מסופק שהרי יכול הוא למחות כשיגדל, קמ"ל.

אמר רב יוסף הגדילו יכולין למחות.

כלומר, ואפילו נתגיירו בניו ובנותיו עמו. תדע לך, מדאקשינן עליה ממתניתין דהגירת והשבויה, וממתניתין דאלו נערות שיש להן קנס, (כתובות כט, א), ולא פרקינן הכא במאי עסקינן בגר שנתגיירו בניו ובנותיו עמו כדפרקינן לעיל.

יהיבין כתובה דאזלא ואכלה בגיורתה לכי גדלה. כלומר, לכי גדלה יהיבין לה כתובה, אבל להשיאה מתירין אותה מיד קודם שתגדיל.

כיון שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות.

וא"ת, והא אי אפשר לצמצם, דהא משתגדיל יכולה למחות ומשהגדילה אינה יכולה למחות.

יש לומר, במוחה מתוך קטנות לאחר גדלות, שלא גדלה שעה בלא מחאה.

ובתוספות (ד"ה לכי) מתרצין, דעד שמודיעין אותה מתן שכרן ועונשן של מצות אינה גיורת גמורה, והגדילה שעה אחת בגירותה אחר שהודיעו עונשן של מצות קאמר, ולפי דבריהם צריכין להודיעו לאחר שיגדיל.

יהיבין לה קנס דאזלא ואכלה בגיורתה לכי גדלה. האי לאו עיקר פירוקא הוא דרבא נמי הכין משמע ליה, דהא נערות קתני וכדדייקין עלה לקמן (כתובות כט, א) נערה אין קטנה לא, ולא קשיא ליה לרבא אלא דלכי גדלה נמי ממחייא ונפקא, אלא שרבא הוא דאגב דשניא הכי בקושיא דאביי אזיל ומשני בהא נמי הכין. אי נמי יש לומר, בעיקר פירוקא הוא, ורבא אליבא דרבנן קא מקשה דסבירא להו דיש קנס במקום מוכר דנערה ואפילו קטנה במשמע, ולמישאל אי אמר רב יוסף אפילו לרבנן, ובתר דפריק לכי גדלה, אקשינן, דאפילו לרבי מאיר איכא למימר דילמא ממחיא ונפקא.

אביי לא אמר כרבא, התם קנס תקינו לה רבנן שלא יהא חוטא נשכר. וא"ת, לרבא נמי על כרחין מתניתין דאלו נערות משום לא יהא חוטא נשכר הוא, כדאיתא בפרק שור שנגח ארבעה וחמשה (ב"ק לח, ב), גבי מתניתין בשור של ישראל שנגח שור של כותי פטור, דאקשינן למימרא דקניס ר' מאיר בממונן, ורמינהו, אלו נערות שיש להן קנס הבא על הכותית אמר אביי התם (כתובות לו, ב) כדי שלא יהא חוטא נשכר, והוי ליה התם מסקנא הכי. ויש לומר, דלרבא ודאי אית ליה דקנס גבי כותיים דכיון דאית ליה לר' מאיר כותיים גירי אריות הן, ומשום קנסא קניס להו ר' מאיר, הכא כדי שלא יהא חוטא נשכר לא קניס להו לכותיים, ואהדרינהו, אמילתייהו ואדינא דאורייתא, אבל גיורת קטנה דמדינא לית ליה קנסא, לא יהיבין לה קנסא דתזיל ותיכול בגיורתה. ולענין פסק הלכה. קיימא לן כרב הונא דאמר גר קטן מטבילין ומלין אותו על דעת בית דין, בין גר שנתגיירו בניו ובנותיו עמו בין גר שגירוהו בית דין מעצמן.

ואם הגדילו ומיחו קיימא לן כרב יוסף דאמר יכולין למחות, ואע"ג דאותיבו עליה אביי ורבא, לא לאיפלוגי עליה אלא לברורי מתניתין דלא תקשי(ה) עליה ושני' להו.

ועוד, דלדעת אביי מתניתין דקנס לא דמיא לה, ולדעתיה דרבא מתניתין דהגירות והשבוייה לא דמיה לה. והרב אלפסי ז"ל (יבמות מו, ב) לא הביא הרב דרב יוסף כלל (עי' מ"מ פי"ג מאיסו"ב ה"ז). ותמיהה לי, אשמעתין דהא דרב הונא דאמר מטבילין אותו על דעת בית דין, ודאי משמע דלכל מילי נגר גמור חשבינן ליה, מעתה אינו עושה יין נסך במגעו ואוכלין משחיטתו ולשליחות גט ולכתיבתו, דהא רב הונא סתמא קאמר, ואי ליין נסך ולמילי דרבנן בלחוד קאמר הוה ליה לפרושי בהדיא.

ועוד, דהא מתניתין דהגירות והשבוייה הכין מוכחא, דאפילו קודם שגדלה מנסבת לה אלא דלא יהבינן לה כתובה עד שתגדיל, ונשואין דבר תורה הן ואית בה משום לא תתחתן במ בתך לא תתן לבנו ובתו לא תתן לבנך. ותמה על עצמך, היאך אוכלין משחיטתו, ואם נקבה היא, איך מתירין אותה לישראל, ומתירין אשת איש לעלמא על ידי גט שכתבו ומחר מוחה ונעשה גוי גמור למפרע, ונמצאת אשת איש יוצאה בלא גט, וישראל אוכל נבלות למפרע וכו' ובעל את הנכרית דרך חתנות.

ועוד דאמרינן בפרק האיש מקדש (קידושין מה, ב) קטנה שנתקדשה לדעת אביה והלך אביה למדינת הים ועמדה ונשאת, רב אמר אוכלת בתרומה אין חוששין שמא יבא אביה וימחה, הוה עובדא וחש לה רב להא דרב אסי. ואע"ג דתרומה בזמן הזה דרבנן, וכל שכן בדאורייתא דאיכא למיחש שמא ימחה.

ויש לומר, דהכא שאני, דכיון שהוא עצמו נוהג בגירותו כישראל חזקה כמנהגו נוהג ושוב לא ימחה, אבל התם שהכל תלוי במחאת האב ואביה אינו כאן, חוששין שמא ימחה דהא לא ידעין אי ניחא ליה כלל.

והא דתניא בפרק המדיר (כתובות עב, ב), במקדש את האשה על מנת שאין עליו מומין או נדרים, שאם הלך אצל רופא וריפאו או אצל חכם והתירו שהיא מקודשת, ואפילו הכי כל שלא הלך אינה מקודשת, ומתירין אותה מיד להנשא לאחר בלא גט ולא חיישין שמא ילך ונמצאת אשת איש למפרע. שאני התם, שאינו מצוי לקלקלה, אבל גבי אשה שנשאת שלא לדעת אביה חוששין שמא האב מתוך כעסו יבא וימחה, אבל בעלמא לא חיישין.

ותדע לך, דהא תנן (יבמות ק"ג, א) העיד ר' יוחנן בן גודגדא על קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה ולא חיישין דילמא ממאנה ונפקא, ואע"ג דהתם דוקא בתרומה דרבנן וכדפירש רש"י ז"ל שם, והכא שרינן ואפילו בדאורייתא, שאני התם, דליכא אלא נישואין דרבנן ואפילו כי לא ממאנת, ולא אתו נישואין דרבנן ומקילו בתרומה דאורייתא, וכדאמרינן התם בפרק יוצא דופן (נדה מו, א), אי אמרת בשלמא מופלא סמוך לאיש דרבנן אתו נישואין דרבנן ומבטלי נדרא דרבנן אלא דאורייתא, וכו', אבל הכא אי לא מחי נעשה גר גמור למפרע, לפי שזכין לאדם שלא בפניו והוא עצמו נוהג בגירותו ככל ישראל חזקה לא ימחה ונעשה ישראל גמור דבר תורה, הילכך סומכין עליו ואפילו לדברי תורה, כן נראה לי.

אלא שעדיין קשה לי קצת, א"כ היאך הקשו אביי ורבא מקנס וכתובה, וכי חמור ממון טפי מאיסורי תורה, ויש לומר, משום דלעולם אין מוציאין ממון אלא בראיה ברורה. ותדע לך, דעד אחד נאמן באיסורין ובממון אין פחות משנים.